

Önkéntes munka Magyarországon (A Munkaerő-felmérés, 2011. III. negyedévi kiegészítő felvétele)

2012. december

Tartalom

Bevezető.....	2
1. Előzmények.....	2
2. Az önkéntesség meghatározása	3
3. Az önkéntes munkát végzők demográfiai jellemzői.....	3
4. Az önkéntes munkát végzők tevékenységi területei.....	9
5. Az önkéntes munka kedvezményezettjei.....	10

Táblák

Módszertan

Kérdőív

Elérhetőségek

Bevezető

Egy társadalom fejlettségének megítélése szempontjából nagyon fontos, hogy tagjai milyen mértékben képesek önkéntes, karitatív tevékenységükkel családi, baráti kapcsolataikon túlmenően hozzájárulni mások – egyének, vagy közösségek – jobb életéhez, milyen mértékben képesek egy cél érdekében önzetlenül, ellenszolgáltatás nélkül tevékenykedni. A KSH Munkaerő-felmérés felvételének kiegészítő modulja 2011 III. negyedévében arról ad információt, hogy a felnőtt magyar lakosság közel 30%-a nyújt segítséget szabad akaratából, ellenszolgáltatás nélkül. Vannak, akik rendszeresen segítenek másokon, illetve találnak olyan társadalmi ügyet, amelyet szolgálhatnak, és vannak olyanok is, akik alkalmanként, esetleg csak egyszer. Ki több, ki kevesebb, ki könnyebb, ki nehezebb, ki fizikai, ki szellemi munkát végez annak érdekében, hogy másoknak, egy közösségnek, a társadalomnak jobb legyen, vagy egy fontos cél megvalósulhasson.

1. Előzmények

Az Európai Unió 1983 óta rendezi meg a különféle témákra koncentráló „Európai Éveket”. Minden évre megjelöl egy tevékenységi területet, melynek kapcsán – Európa-szerte egységes megközelítést alkalmazó kampánnyal – igyekeznek az állampolgárok tájékozottságát növelni, és a nemzeti kormányok figyelmét a témakörre irányítani.

A Tanács 2010/37/EK számú határozata alapján a 2011-es évet az önkéntesség témájának szentelte az unió. A 2011-es év szimbolikus jelentőséggel bírt, ugyanis 2001 az önkéntesség nemzetközi éve volt, az európai intézmények pedig – a nemzetközi év tizedik évfordulóján – ismételten fel kívánták hívni a figyelmet erre az Európa-szerte milliókat megmozgató tevékenységre.

Az európai év Magyarország számára is számos lehetőséget teremtett, rengeteg önkéntességgel összefüggő kezdeményezés integrálódott az év programjai közé. A KSH is felsorakozott azon intézmények mellé, amelyek valamilyen formában részeseivé váltak az eseményeknek. 2011 elején a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) és a Johns Hopkins Egyetem (JHU) az önkéntes munka mérésére kidolgozott egy módszertani kézikönyvet, melyet a hivatal az elsők között adaptált. Ezekkel összhangban 2011 III. negyedévében a Munkaerő-felmérés lakossági kikérdezésen alapuló felvételhez kapcsolódóan „Önkéntes munka” címmel kiegészítő felvételt hajtott végre. A Munkaerő-felmérés negyedévente mintegy 38 ezer nem intézeti háztartásban élő, közel 60 ezer 15–74 éves személy gazdasági aktivitásáról – foglalkoztatottságáról, munkanélküliségéről, inaktivitásáról – gyűjt információt, ahol az elsődleges elkülönítési szempont a jövedelmet biztosító munka. A kiegészítő felvétel ugyanakkor ugyanezen a mintán a nem fizetett munka megfigyelésére irányult. Feltérképezte, hogy milyen területeket ölel fel a hazai önkéntesség, milyen mértékű és mélységű az a társadalmi viselkedésforma, amely a másokon való önzetlen segítségben, a közösségi szerepvállalásban, a társadalmi felelősségvállalásban nyilvánul meg. Célja az volt, hogy – a nemzetközi összehasonlítást biztosító módszertan alapján – mind a formális (szervezeteken keresztül, szervezetek javára) önkéntes munkát végzők, mind pedig az informális (közvetlenül, nem szervezetekhez kapcsolódó) önkéntesek tevékenységéről információt gyűjtsön. Ez a fajta nem fizetett, nem kötelező tevékenység ugyanis, amely idő- és munkaráfordítást kíván –, jelentős értéket képvisel, és nagymértékben járul hozzá az ország gazdasági és társadalmi teljesítményéhez.

2. Az önkéntesség meghatározása

A felvétel során azokat a magánháztartásokban élő személyeket tekintettük önkénteseknek (önkéntes munkát végzőknek, önkéntes segítőknek), akik (i) közvetlenül, vagy valamilyen szervezeten keresztül, (ii) önszántukból, ingyen, ellenszolgáltatás, fizetség nélkül, (iii) háztartásukon kívül élő személyek javára, vagy a társadalom (csoport, tágabb közösség, állatok vagy a környezet stb.) hasznára végeztek valamilyen munkát, tevékenységet a kikérdezést megelőző 12 hónap során. (A három feltételnek együttesen kellett érvényesülni.) A háztartáson kívül élő szülő, gyermek, rokon javára végzett munka is önkéntes segítségnek számított.

A fenti definíció – a számbavétel eredeti céljának megfelelően – az önkéntesek igen tág körét határozza meg, ugyanis a külvilágra irányuló, valamennyi saját akaratból, ellenszolgáltatás nélkül végzett tevékenységet felöleli, függetlenül attól, hogy nehéz fizikai, illetve szellemi munkáról, nagy áldozatot jelentő, komoly időráfordítást igénylő tevékenységről van-e szó vagy sem. Minden „segítőképző” ember beletartozik az önkéntesek, önkéntes segítők körébe, aki hajlandó mások, vagy egy cél érdekében önzetlenül, ingyen tevékenykedni. Az egyén és az őt körülvevő kisebb-nagyobb közösségek kapcsolatának, az egyén és a társadalom viszonyának, végső soron a társadalom általános állapotának ugyanis az önkéntesség ténye önmagában (formájától, mértékétől, gyakoriságától függetlenül) fontos indikátora. A közvetlen családi körön kívülre nyújtott segítség azt mutatja, hogy az egyén empátiát tanúsít a segítséget igénylő iránt, nyitott mások problémáira, illetve felelősséget érez azok enyhítéséért, vagyis a közösség felelős tagjaként viselkedik, részt vállal annak gondjából, önként alkalmazkodik annak vélt vagy valóságos jótékonyági normáihoz.

3. Az önkéntes munkát végzők demográfiai jellemzői

Az önkéntesség – mind a külföldi, mind a korábbi hazai tapasztalatok mutatják – szoros összefüggésben van az emberek társadalmi helyzetével, demográfiai jellemzőivel, valamint az általuk kiépített és fenntartott kapcsolatokkal. Ezeknek a tényezőknek az önkéntességre gyakorolt hatásait az önkéntes tevékenység – közvetlenül, vagy szervezeten keresztül végzett formái – mentén vizsgáljuk. Mivel az önkénteseken belül a közvetlenül segítséget nyújtók igen magas arányt képviselnek, általuk az önkéntesség struktúrája nagyban meghatározott. Az önkéntesség fő jellemzőinek bemutatásakor ezért az informális önkéntesség vizsgálatára külön nem térünk ki. A formális keretek között önkéntes munkát végzők aránya ugyanakkor rendkívül alacsony, a nonprofit statisztikák eredményeivel összehasonlításban alulbecsültnek tűnik. Az adatok azt sejtetik, hogy az önkéntes munkát végzők nem minden esetben vannak tisztában azzal, hogy közösségi, társadalmi szerepvállalásaik – jóllehet egyéni döntéseiken alapulnak –, gyakran intézményesített formában valósulnak meg. A formális módon önkéntes munkát végzők nagy része ráadásul átfed a közvetlenül segítséget nyújtókkal. Közel fele (44,6%) arányban vannak köztük ugyanis olyanok, akik mindkét formában segítik a rászorulókat, tehát a csoport jellemzőit részben ugyanazoknak a személyeknek a jellemzői alakítják, mint a domináns, informális formában önkéntes tevékenységet végzőkét. Ez a tény – bizonyos mértékig – már önmagában is magyarázza a hasonlóságokat, ugyanakkor „felértékeli” az átfedések ellenére is felszínre jövő különbségeket. Egyértelműen megállapítható, hogy a formális önkéntesség szorosabb összefüggést mutat a társadalmi-demográfiai jellemzőkkel, mint az önkéntesség informális formája. Vagyis, hogy a szervezeteken keresztül, a szervezetek javára nyújtott önkéntesség erősebben függ attól, hogy a magánszemély milyen társadalmi státusú, milyen demográfiai csoporthoz tartozik.

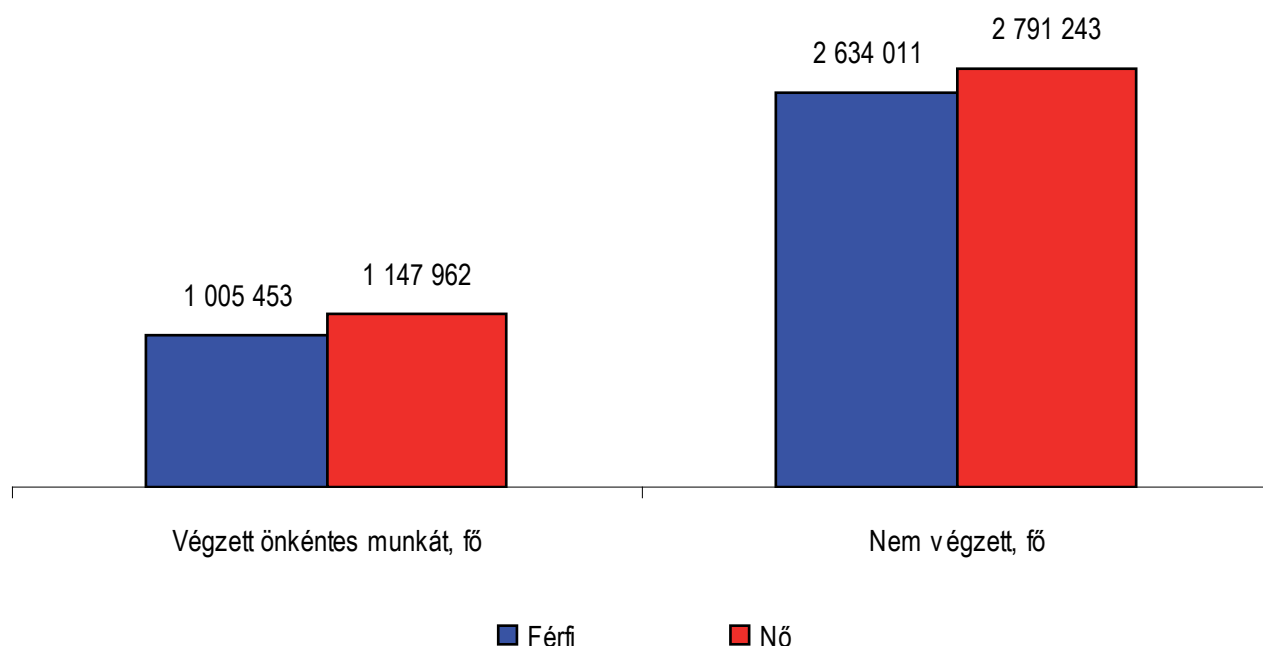
Magyarországon a (15–74 éves) felnőtt lakosság 28,4%-a, mintegy 2 millió 153 ezer fő nyilatkozott úgy 2011 III. negyedévében, hogy a felvételt megelőző 12 hónap során végzett valamiféle önkéntes munkát. Túlnyomó többségük, 93,3%-uk közvetlenül segített ingyenes munkájával,

3,7%-uk szervezeten keresztül, vagy a szervezet javára végzett ilyen tevékenységet, míg 3%-uk közvetlenül és szervezet közreműködésével egyaránt támogatott rászoruló magánszemélyeket, különböző szervezeteket, intézményeket, vagy valamiféle közös ügyet.

Az önkéntes munka valamennyi formáját figyelembe véve megállapítható, hogy a nők valamivel nagyobb számban és arányban végeztek önkéntes tevékenységet, mint a férfiak. A nők 29,1%-a (1148 ezer fő) segített ellenszolgáltatás nélküli munkájával, miközben a férfiak 27,6%-a (1005 ezer fő). A nők aránya mind a formális (50,2% vs. 49,8%), mind pedig az informális (53,4% vs. 46,6%) önkéntességben meghaladta a férfiakét. A közvetlenül nyújtott segítség esetében a női dominancia egyáltalán nem meglepő, hiszen a nők – részben hagyományos szerepeik okán, a háziasszonyi szerepkör velejárájaként – gyakrabban vállalják az önkéntességnek ezt a formáját.

1. ábra

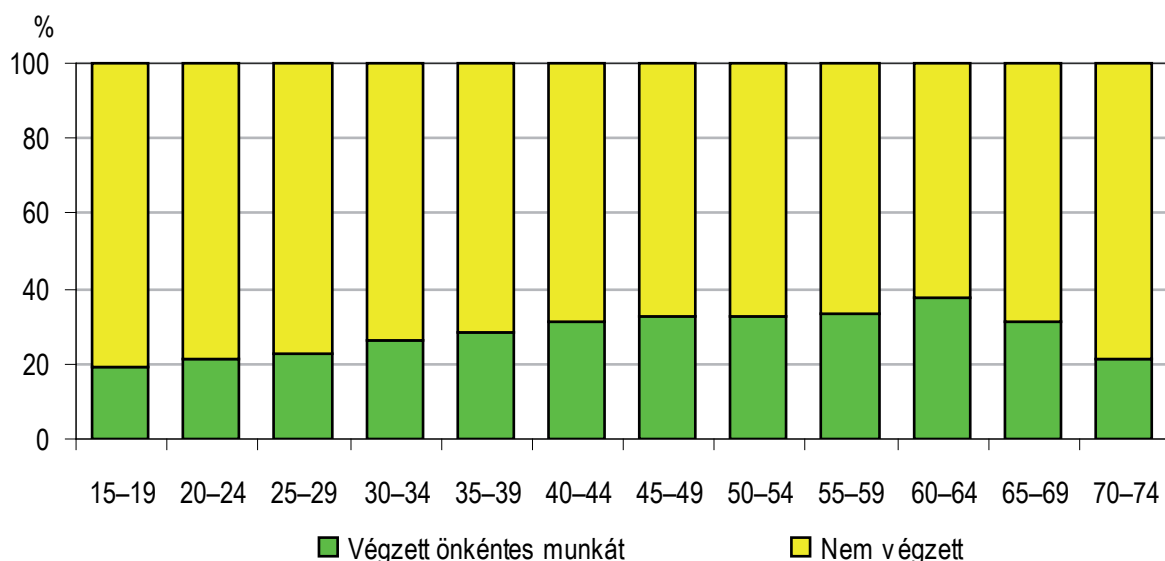
A 15–74 éves népesség önkéntes munkavégzés és nemek szerint

A magyarországi önkéntesség kissé öregedő korstruktúráját tükröz, az önkéntes munkavégzés aránya az életkor előre haladtával fokozatosan növekszik. A 40 év alatti korcsoportok az önkéntesség tekintetében alacsonyabb (18,9 és 28,4% közötti) aktivitást mutatnak. Valószínűleg ezekben a korcsoportokban a jövedelmet biztosító munka megszerzése, a már meglévő stabilabbá tétele a fő cél, s ez kevesebb teret enged az önkéntességnek, illetve ebben az életkorban a leggyakoribb a fiatalok gyermekvállalása, ami átmenetileg ugyancsak akadályozhatja az önkéntesség vállalását. Az önkéntességi ráta a 40–69 évesek valamennyi ötéves korcsoportjában átlag fölötti, az ilyen korúak mintegy egyharmada kapcsolódott be valamiféle önkéntes tevékenységbe az elmúlt 12 hónap során. Figyelemre méltó esetekben az is, hogy az összes önkéntes munkát végzők 58%-a közülük került ki. A legjobb önkéntes segítőknek – nemcsak az utóbb említett korcsoporton belül – a 60–64 éves korosztály tagjai tekinthetők, az önkéntességi ráta esetükben a legmagasabb (37,6%). Magas számuk és arányuk azt is jelzi, hogy a nyugdíjba vonulást követően az idősödő népesség nem kíván a munka világában hirtelen passzívvá válni, és a társadalomból kiszakadni, hanem önkéntes tevékenysége révén hasznosnak kívánja érezni magát, szívesen segít másokon, vagy szolgál valamilyen társadalmi ügyet.

2. ábra

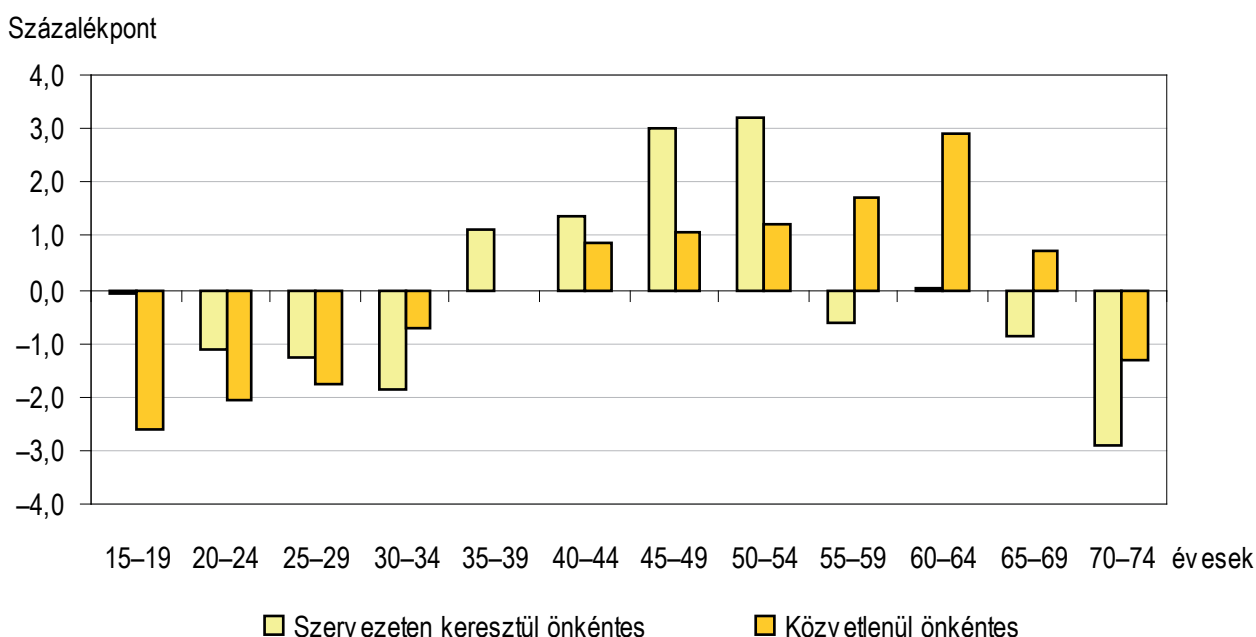
A 15–74 éves népesség önkéntes munkavégzés és korcsoportok szerint

Szervezete(ke)n keresztül, illetve azok javára önkéntes munkát főként a 35–54 évesek végeztek, körükben az önkéntes tevékenységbe bekapcsolódók aránya az életkor növekedésével jelentősebben nő, mint az önkéntesség informális formájában részt vevőké. A legmagasabb értéket a formális önkéntesség a 45–49 éves korcsoportban éri el (8,3%), de az 50–54 évesek körében is még jelentős (7,7%) az arányuk. Az 54 év feletti korosztályokban az informális önkéntesség irányába történik eltolódás, a formális önkéntesek aránya pedig fokozatosan visszaszorul.

3. ábra

Az önkéntesek korcsoportos megoszlásának a népesség korcsoportos megoszlásától való eltérése

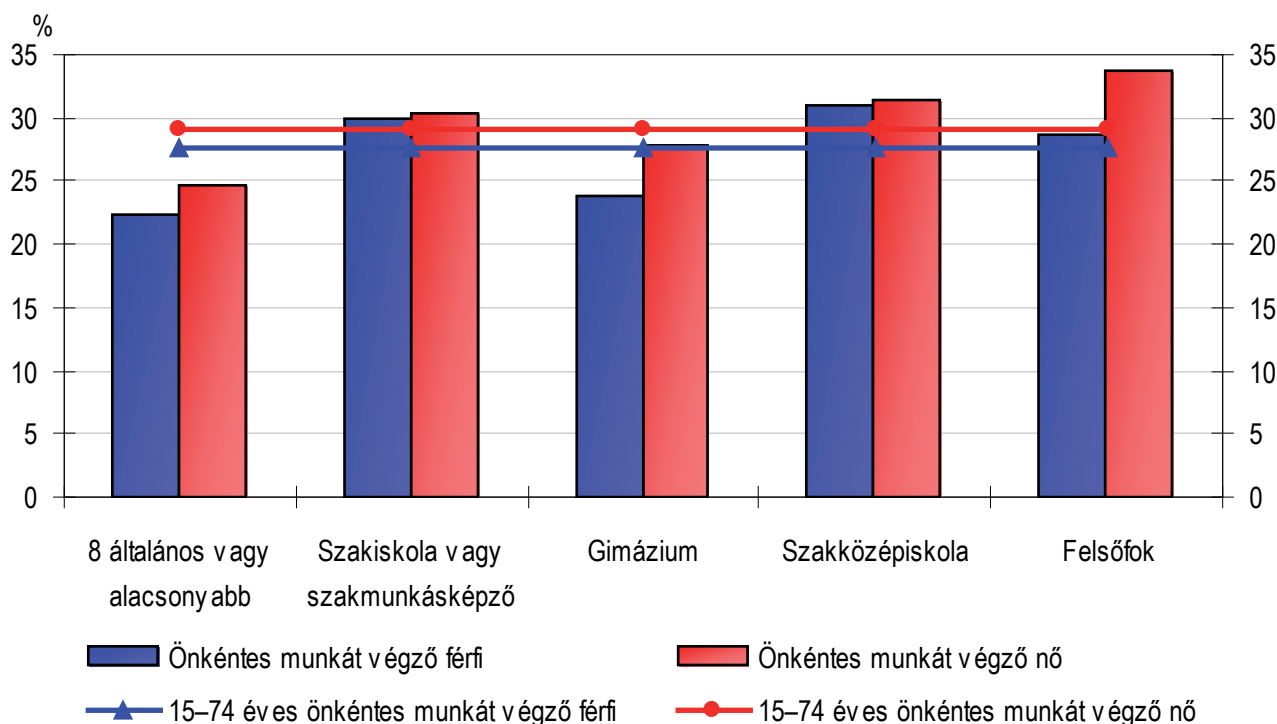

Az iskolázottsági szint – és ezt a korábbi külföldi és hazai kutatások is kétséget kizáróan bizonyítják – a jótékonysági magatartás kiemelkedően fontos meghatározója. Az önkéntes segítők aránya együtt növekszik az iskolázottsággal, és a diplomások körében veszi fel a legmagasabb értéket. Míg az alacsony végzettségűeknek 23,7%-a végzett önkéntes tevékenységet a kikérdezést megelőző 12 hónapban, addig a középfokúaknak 29,7, a diplomásoknak 31,6%-a. A szakmai végzettség ugyancsak komoly differenciáló tényező. A középfokú végzettséggel rendelkezők körében mind az érettségizett, mind pedig az érettségivel nem rendelkező szakmai végzettségűek a felsőfokúakéhoz hasonló mértékű aktivitást mutattak az önkéntesség tekintetében, míg a gimnáziumi végzettségűeknek az alacsony végzettségűekéhoz hasonló az arányuk. Az átlagosnál jóval nagyobb áldozatvállalási hajlandóság – a felmerülő igények természetétől és „kényszerítő erejétől” nem függetlenül – az oktatás (36,8%), illetve az egészségügy és szociális gondoskodás (34,4%) területén dolgozókra (szakmai végzettséget szerettek) volt leginkább jellemző.

A szervezeteken keresztül, illetve a szervezet javára dolgozó önkéntesekre is jellemző, hogy minél magasabb iskolai végzettséggel rendelkeznek, annál nagyobb arányban adományoznak időt és energiát mások, vagy a társadalom javára. További lényeges jellemzőjük, hogy az iskolai végzettség szerinti összetételük az össznépeességénél jóval kedvezőbb. Míg a népesség egészét tekintve minden negyedik személy alacsony végzettségű (27%), és érettségivel, diplomával minden második rendelkezik (49%), addig a szervezetek önkéntesei körében az alacsony végzettségűek aránya 15,4, a legalább érettségivel rendelkezőké 68,2%.

4. ábra

Önkéntes munkát végzők legmagasabb iskolai végzettség és nemek szerint

Valamelyest árnyalja a képet a gazdasági aktivitás és az ingyenes segítségnyújtás közötti kapcsolatok áttekintése. Ami egyértelmű, hogy a foglalkoztatottak az önkéntesség mindkét formájából (formális és informálisból egyaránt) nagyobb arányban vállaltak részt, mint a két másik aktivitási csoport. A felvétel idején foglalkoztatottak 30,1%-a végzett önkéntes munkát az elmúlt 12 hónap folyamán, a munkanélküliek esetében ez a mutatóérték 28,9, az inaktívak esetében pedig 26,4% volt. Az oktatásban részt vevő fiatalok, akik az inaktívak jelentős részét alkotják – mint ahogy azt az egyéb felvételek eredményei is mutatják –, tanulmányaik mellett nem igazán végeznek jövede-

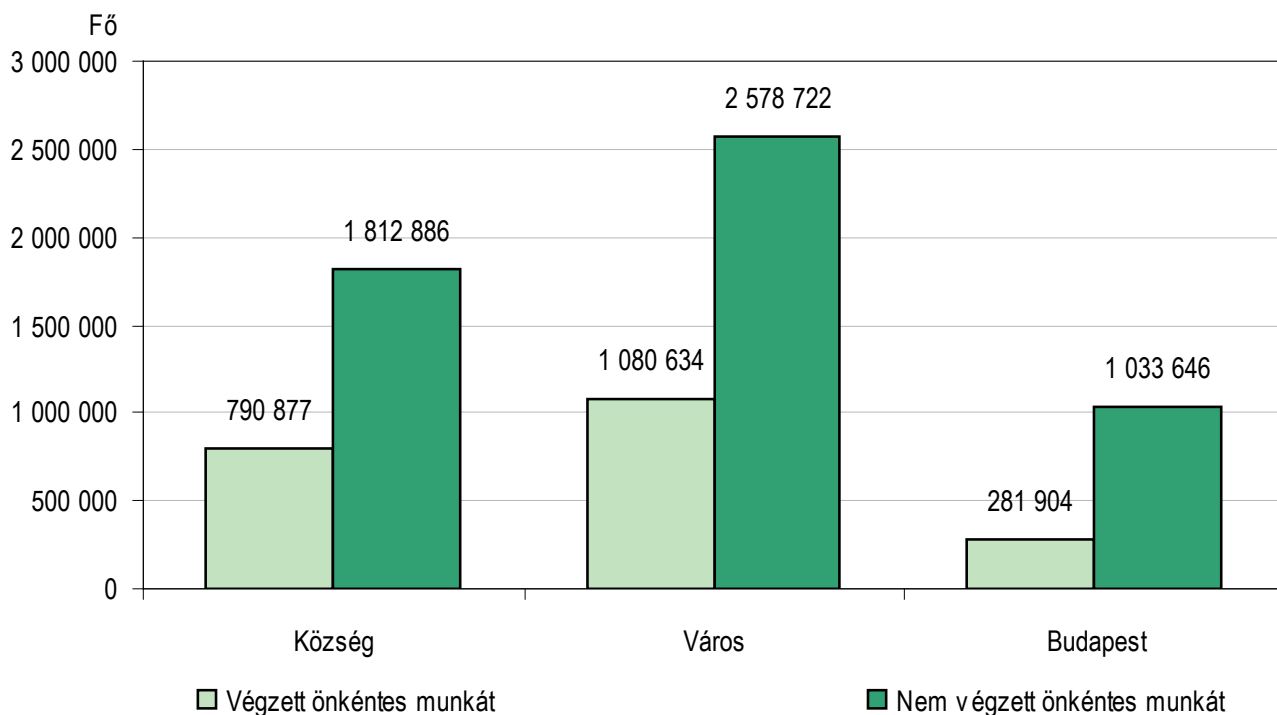
lemszerző tevékenységet. A kiegészítő felvétel adatai pedig arra engednek következtetni, hogy az önkéntes munkavégzés sem igazán jellemzi őket.

A szervezetek önkénteseinek összetétele – az iskolai végzettséghez hasonlóan – a gazdasági aktivitás tekintetében is a népesség összetételénél kedvezőbb képet mutat. A magasabb iskolai végzettség, a munkaerő-piaci tapasztalat nagymértékben hozzájárul ahhoz, hogy az ilyen önkéntesek egyesületek, alapítványok kuratóriumában, elnökségében végeznek önkéntes munkát, ahol tudásukkal, szakmai tapasztalataikkal személyek, kisebb-nagyobb közösségek, de akár az egész társadalom javára, illetve egyéb cél érdekében tudnak tevékenykedni. A formális keretek között önkéntes munkát végzők 61,5%-a foglalkoztatott, 4,6%-a munkanélküli volt, miközben egyharmaduk (33,9%) tartozott a gazdaságilag nem aktívak közé.

A településtípus tekintetében a községekben élők körében volt a legmagasabb (30,4%) az önkéntesek aránya, de az egyéb városlakókat is viszonylag magas (29,5%-os) arányszám jellemezte. A Budapesten élők ugyanakkor jóval az átlag alatt (21,4%) segítettek másokat önkéntes tevékenységükkel. Ez részben azzal magyarázható, hogy a kisebb települések, közösségek szükségletei jobban átláthatók, így az azok kielégítésére irányuló törekvések is mind egyéni, mind pedig szervezeti kezdeményezés keretében könnyebben megvalósíthatók. Az önkéntesség községekben való népszerűségének további magyarázó tényezője lehet, hogy a nyilvánosság motiváló hatása az egymást ismerők esetében általában nagyobb.

5. ábra

Az önkéntesek száma lakóhelyük település típusa szerint

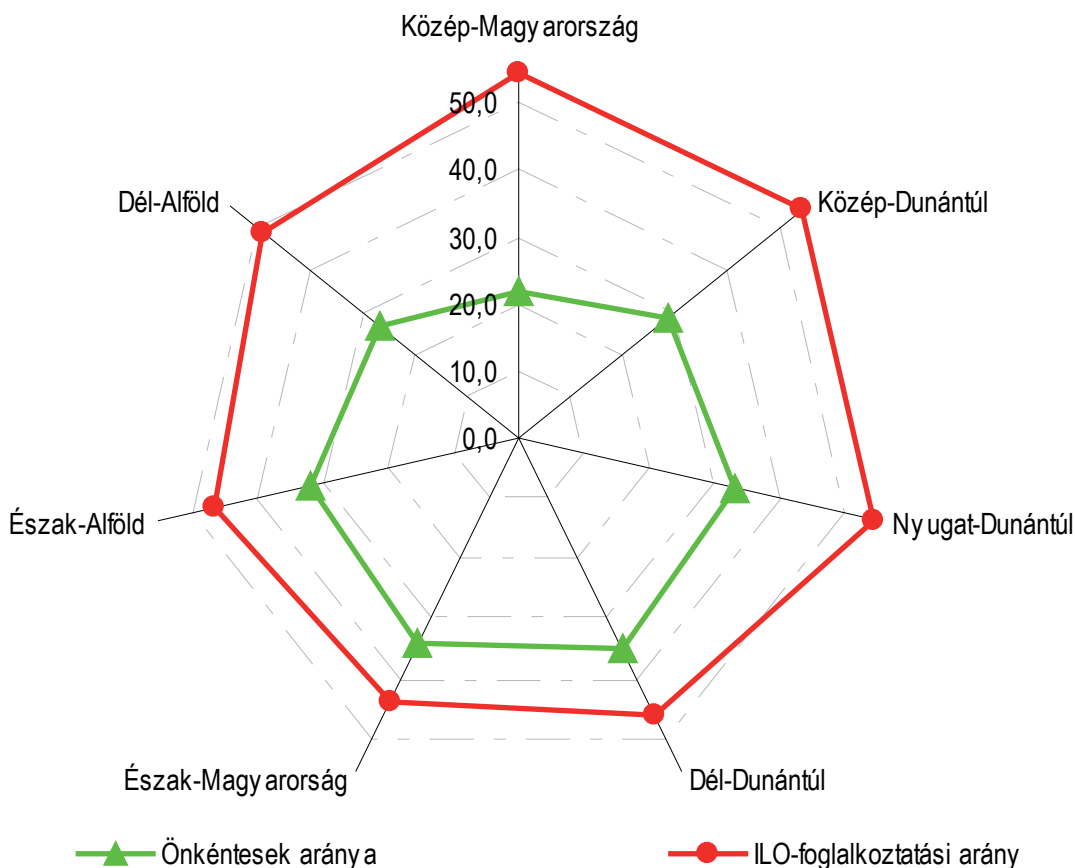

A gazdasági aktivitási adatok azt mutatták, hogy a fizetett munkával rendelkezők (foglalkoztatottak) ingyenes, önkéntes munkát is magasabb arányban végeznek, ezért azt várnánk, hogy a munkaerő-piaci szempontból kedvező területeken magasabb az önkéntesek aránya. Ez azonban csak részben van így, mert Fejér, Zala és Vas megye kivételével önkéntes, ellenszolgáltatás nélküli munkát legnagyobb arányban olyan megyék lakói végeztek, akiket alacsony foglalkoztatottság és magas munkanélküliség jellemez. Ezeknek a megyéknek további lényeges jellemzője, hogy aprófalvas, kis lélekszámú települések tagolják, ahol a lakosok egymáshoz való viszonya, összefogási, szolidaritási képessége, a civil szféra működése – szervezeti keretekben és anélkül is – magas ön-

kéntességet eredményez. Említést érdemel Nógrád (43,9%), Szabolcs-Szatmár-Bereg (40,4%), Heves (39,8%), Tolna (39,6%), illetve Baranya (37,7%) megye, ahol az önként vállalt, ellenszolgáltatás nélkül mások, vagy a közösség, társadalom javára munkát végzők aránya az országos, 28,4%-os átlagot jelentősen meghaladta.

6. ábra

Az önkéntesek aránya és a foglalkoztatási arány az egyes régiókban

Önként vállalt, ellenszolgáltatás nélküli tevékenységet a házasságban élők jóval magasabb arányban végeztek, mint a nőtlének, hajadonok, az özvegyek, illetve elváltak. A házások egyharmada (33,3%) segített másokon, vagy szolgált valamilyen közösségi, társadalmi ügyet a felvételt megelőző 12 hónapban, az özvegyek, elváltak valamivel több mint egynegyede (28,2%), a hajadonok, nőtlének egyötöde (21,5%). Ennek részben az a magyarázata, hogy az együttélés, az áldozatvállalás normáinak a kényszerítő ereje a családokban nagyobb, s a személyes példamutatás igénye és lehetősége is erősebb. A házások ugyanis gyakrabban élnek idős, beteg, gondozásra, ápolásra szoruló hozzátartozójuktól külön háztartásban, és segítenek nekik (ami az alkalmazott módszertannak megfelelően önkéntes tevékenységnek számít), gyakrabban nevelnek gyermekeket, akik közösségei (egyre) nagyobb arányban igénylik a szülői támogatást, az ingyenes segítséget.

Mindezek ellenére a (kiskorú, 19 év alatti) gyermeket nem nevelők inkább végeztek önkéntes munkát, mint az ilyen korú gyermeket nevelők. A gyermeket nem nevelő személyek 29,4%-a – ezen belül az egyedülállók 32,5%-a – dolgozott ingyen, ellenszolgáltatás nélkül, szabad akaratából más hasznára az elmúlt 12 hónapban, a gyermekeknek mindössze 26,9%-a. A gyermekek körében – önkéntesség tekintetében – a 2 gyermeket nevelők voltak a legaktívabbak (29,0%), az egy kiskorú gyermeket nevelők mindössze 26,3, a legalább hármat nevelőknek pedig 23,8%-a.

4. Az önkéntes munkát végzők tevékenységi területei

Az önkéntes munka, az önkéntesség megjelenése egy adott társadalomban a történelmi helyzetek, a politika, a vallás és a kultúra függvénye. Megvalósulhat informális és formális együttműködésekben, kielégíthet magán- vagy közszükségleteket.

A felvétel eredményei azt mutatják, hogyha ma Magyarországon önkéntességről beszélünk, akkor az túlnyomórészt informális együttműködések, magánszükségletek kielégítését jelenti. A családi, baráti egymás felé fordulás, segítségnyújtás ugyanis nagyon jelentős, a hazai önkéntesség legjellemzőbb megjelenési formája, mely sok esetben spontán módon is rendkívül jól működik.

A felvétel adatai szerint a házi- és házkörűli munka, az ügyintézés és vásárlás, a gyermekfelügyelet, gyermekgondozás, illetve a betegápolás, idősgondozás volt az önkéntesség leggyakoribb megjelenési formája. A önkéntesek által végzett összes tevékenység több mint háromnegyed része (76,7%) ezekből a tevékenységekből állt össze. Házi- és házkörűli munkát 1324 ezer fő végzett háztartásán kívül élő személy javára önkéntesen, ügyintézés és vásárlást 829 ezer fő, gyermekfelügyeletet, gyermekgondozást 577 ezer fő, míg betegápolást, idősgondozást 301 ezer fő.

Az 5. tábla mutatja, hogy ugyanezen tevékenységek szerepelnek azok között a tevékenységek között, amelyek a legnagyobb arányban valósulnak meg közvetlen önkéntes munka formájában. A klasszikus női szerepekből kiindulva és a fenti önkéntes tevékenységek alapján női dominanciát feltételeznénk az önkéntesség terén. Annak ellenére, hogy a szociális, vagy szociális területhez kapcsolódó, ahhoz közeli tevékenységek önkéntesei között még ma is inkább nőket találunk, az önkéntesség vállalása a két nem között kiegyensúlyozott.

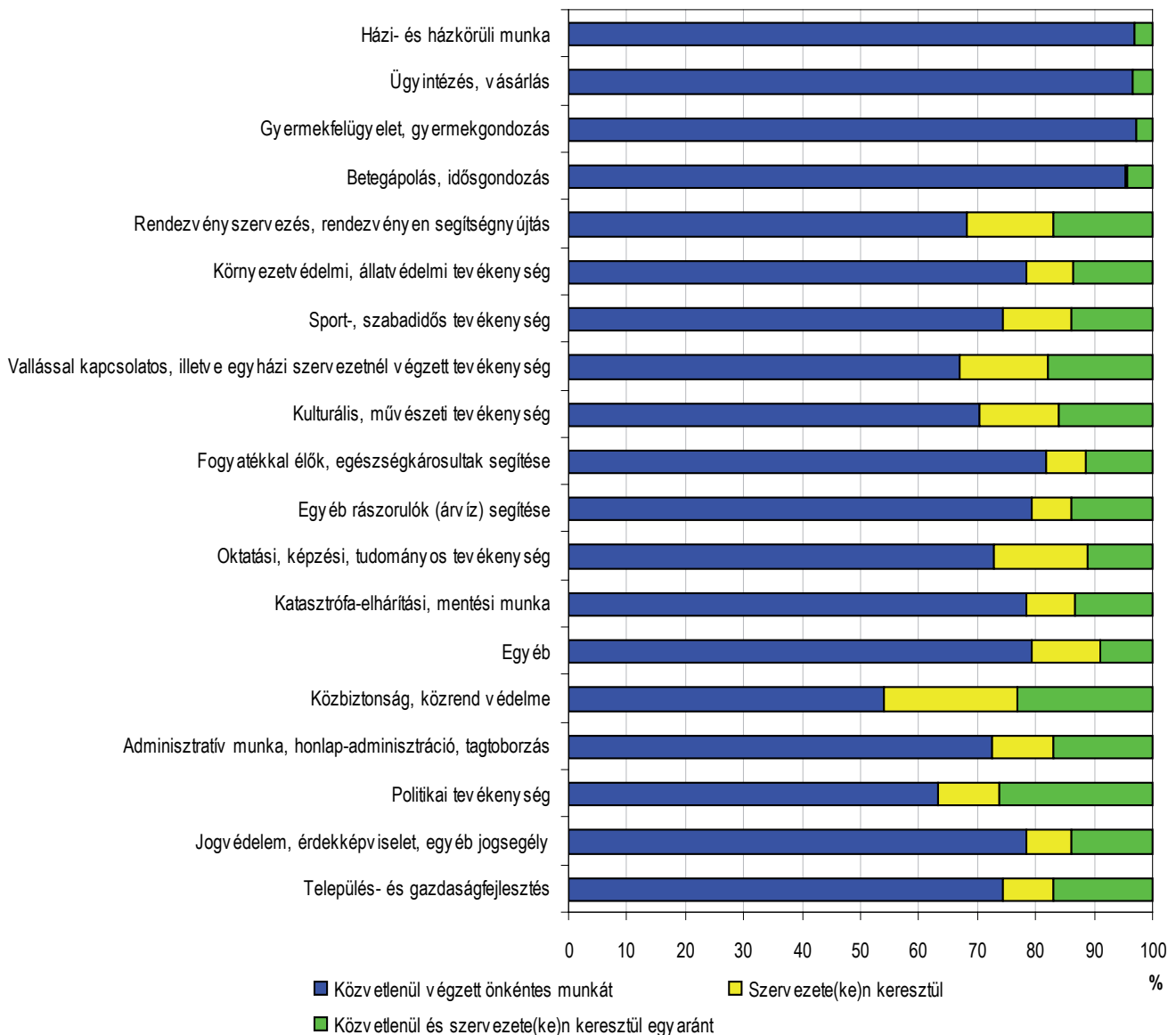
Az említetteken kívül az oktatás, a fogyatékkal élők, egészségkárosultak segítése, ápolása, a vallással kapcsolatos tevékenység, az adminisztratív feladatok inkább a nők önkéntességi területei közé tartoznak. Az esélyegyenlőségre való társadalmi törekvés jegyében pedig számos, korábban a férfiak által uralt terület (pl. politikai tevékenység, jogvédelem és érdekképviselet stb.) vált a két nem között megosztott területté.

A házi- és házkörűli munka, az ügyintézés és vásárlás azonban a férfiak számára is fő önkéntességi területnek számít. A közbiztonság, közrend védelme, a katasztrófa-elhárítási, mentési munka, a település- és gazdaságfejlesztés, a környezetvédelmi tevékenység továbbra is a férfiak által preferált területek közé számítanak.

A felvétel eredményei igazolják, hogy vannak ugyan hagyományosan női és férfi önkéntes munkatípusok, az utóbbi időben ezek is változáson mennek keresztül.

A hagyományos társadalmi értékekhez kötődő önkéntesség mellett új típusú önkéntesség van kialakulóban, ahol a tudásalapú, információs társadalomra jellemző társadalmi értékek – szaktudás, gyakorlati tapasztalat megszerzése, megszerzett tudás megőrzése, az egy életen át tartó tanulás elvárásainak való megfelelés stb. – állnak a középpontban. Mivel ez elsősorban szervezeti keretek között valósul meg, a jövőben Magyarországon is lehet számítani az önkéntesség ilyen irányú átalakulására.

Az önkéntes munkát végző népesség a végzett munka jellege, formális vagy informális volta szerint

5. Az önkéntes munka kedvezményezettjei

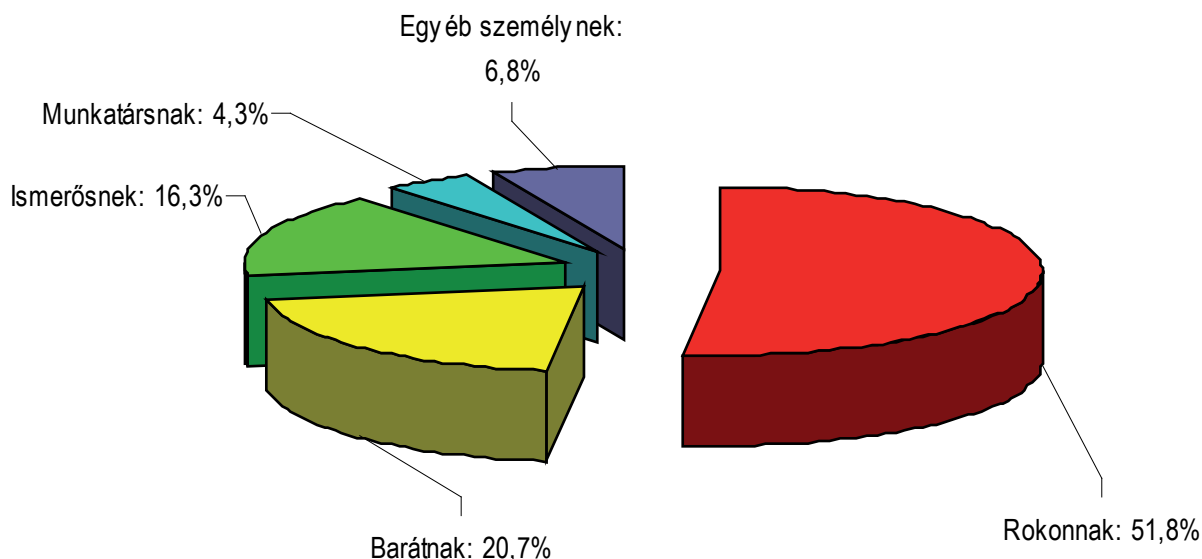
Az önkéntes tevékenység kedvezményezettjei sokfélék lehetnek, és közvetlen vagy közvetett módon részesülhetnek a tevékenység „eredményéből”.

A felvétel szerint 2153 ezren végeztek önkéntes tevékenységet a kikérdezést megelőző 12 hónapban bármikor, zömében informális módon. A közel 2074 ezer közvetlen önkéntes tevékenységének 3238 ezer kedvezményezettje volt, akik többsége a háztartáson kívül élő családi, rokon, (51,8%), illetve a baráti (20,7%) körhöz tartozott. Az, hogy ilyen magas arányban vannak azok, akik rokonokat, barátokat támogatnak önkéntes tevékenységükkel, egyúttal azt is sugallja, hogy az önkéntesség részben tudatos értékek mentén valósul meg. Nagy valószínűséggel feltételezhető, hogy akik ily módon segítenek, azok a családi, rokon, baráti körön kívül is hasonlóan viselkednek.

Az informális, önkéntes tevékenységek több mint egynegyedének a (26,5%) kedvezményezettjei olyan személyek, akik nem tartoznak a családi, baráti körhöz. 16,3% az ismerősök, további 4,3% a munkatársak köréből került ki. A közvetlen önkéntes tevékenységek 6,8%-a egyéb személy javára valósult meg. Ennek az utóbb említett körnek a javára az önkéntesek többnyire olyan tevékenységeket végeztek, melyek már a formális önkéntesség irányába mutatnak (s ezzel némi magyarázatát adják annak, miért is lehet alulbecsült a felvételben a formális önkéntes tevékenység).

8. ábra

A közvetlen önkéntesség kedvezményezettjei

Az önkéntesség olyan érték, amelynek hasznosságát, konstruktív jellegét és társadalmi kohéziós szerepét nem lehet eléggé hangsúlyozni. Nagyban járul hozzá a demokrácia fejlődéséhez, mindemellett az önkéntes tevékenységek fejlesztik a szociális készségeket és kompetenciákat, segítik a társadalmi szolidaritást, valamint sokoldalú tapasztalatot nyújtanak. Az önkéntes tevékenységek mind az önkéntesnek, mind a közösségeknek, mind pedig a társadalom egészének javára szolgálnak. Emellett az emberi, társadalmi, generációs vagy környezetvédelmi szükségletek és problémák kezelésének eszközei. Az önkéntes tevékenységek nem helyettesítik a hivatásszerű, fizetett munkalehetőségeket, de hozzáadott értéket nyújtanak a társadalom számára.

ISBN 978-963-235-392-0

Elérhetőségek:

Felelős szerkesztő: Váradi Rita
 Telefon: (+36-1) - 345-6468, e-mail: rita.varadi@ksh.hu

[Információs szolgálat](#), telefon: (+36-1) 345-6789